<u>**פרק ג' להצעת חוק התקשורת (שידורים) התשפ"ה-2025**</u>

<u>עמדה מטעם ארגון העיתונאים והעיתונאיות בישראל</u>

הרינו מתכבדים להגיש לוועדה את עמדתנו בנוגע לפרק ג' להצעת חוק התקשורת (שידורים), שעניינו הסדרת המרשם לספקי תכנים וחדשות. אנו סבורים כי נוסח הפרק מעניק לדרג הפוליטי ולמועצה סמכויות ענישה וגבייה עמומות, היוצרות תשתית לפגיעה בסטנדרטים העיתונאיים ובזכות הציבור לדעת. צבר הכשלים בנוסח הפרק, המוצגים במסמך זה, מהווה סכנה ממשית לעצמאותה המקצועית ולוודאותה הכלכלית של העיתונות בישראל; הוא מעניק מנדט שרירותי לסגירת גופי חדשות תוך נטישת החובה להבטיח מהימנות עיתונאית, ובחלק מהמקרים סותר את יעדיה המוצהרים של הצעת החוק. על הוועדה להבטיח כי המרשם ישמש כלי להגברת התחרות, ולא כמנגנון לשליטה פוליטית בתוכן.

ארגון העיתונאים והעיתונאיות בישראל מייצג את רוב העוסקים במקצוע העיתונות בארץ, בכל כלי התקשורת – הממוסדת והעצמאית. הוא משמש כארגון היציג של עיתונאים ברוב כלי התקשורת, וככזה עוסק בזכויות העובדים לצד פעילות מתמדת במגוון זירות למען חופש העיתונות.

<u>סימן א'</u>

1. על פי סעיף 44 להצעת החוק, שר התקשורת רשאי לקבוע אגרה בעד הגשת בקשה לרישום במרשם או חידוש הרישום, שמחליפה את דמי הרישיון המשולמים כיום. אמנם השר נדרש לקבל הסכמה ממספר גורמים, אך **בנוסח המוצע לא מצוינת הגבלה מפורשת על סכום האגרה, מה שעלול להוביל לשימוש בלתי-סביר של השר בסמכותו.** מובן מאליו שניהול המרשם כרוך בעלויות, אך **אנו מציעים לקבוע לכל הפחות טווח סכומים אפשרי על מנת לאפשר וודאות תקציבית לכלי התקשורת.**

2. סעיף 45 מסמיך את המועצה לבטל רישום של ספק הרשום במרשם, ולמעשה לאסור עליו לשדר באופן חוקי. בדיוני הוועדה ובעמדות שהציגו גופים רבים הובע חשש מהכוח שמרכז בתוכו סעיף זה. בפרט, **סעיף קטן (2)** (ביטול הרישום במקרה בו *"הרישום במרשם נעשה על יסוד מידע כוזב, מטעה, חלקי או שגוי"*) **לא מחריג מצב של כשל טכני או אי-מסירת פרט מידע שולי מסיבה זו או אחרת, ובכך מאפשר את נקיטת הסנקציה הכבדה ביותר ללא הצדקה.** הקושי העולה מן הסעיף מתגבר נוכח העובדה שההוראות לרישום במרשם, לרבות המידע שצריך להימסר למועצה במסגרת ההליך, לא כתובות בחוק ותיקבענה על ידי המועצה (סעיף 46 א').

ארגון העיתונאים והעיתונאיות בישראל / 055-5577810 / office@itonaim.org.il

3. עוד בסעיף 45, סעיף קטן (ו) מאפשר למועצה להגביל או להפסיק באופן זמני את פעילות ספק החדשות או התוכן על יסוד "פגיעה נמשכת בציבור" וללא ציון מגבלת זמן ברורה לשימוש בסמכות. **המונח "פגיעה נמשכת בציבור" מעורפל וערטילאי, ומותיר פתח רחב לשיקול דעת. אנו מציעים להגדירו, וכן לקבוע פרק זמן, קצר ככל הניתן, בו יכולה להתבצע ההתליה ובסופו נדרשת המועצה להשלים את ההליך הקבוע בהצעת החוק אל מול הספק.**

4. בנוגע למעמד המועצה, הארגון שב על עמדתו לפיה היא הכלי המוביל לפוליטיזציה של ענף התקשורת, ופותחת פתח להתערבות פסולה מצד השלטון באמצעות ענישה בלתי-מידתית ואפקט מצנן על כלי תקשורת.

<u>סימן ב'</u>

5. סעיף 49 (א) קובע את הרף המפריד בין ספק תכנים קטן לבין ספק תכנים גדול על בסיס הכנסה שנתית של 40 מלש"ח. **אנו מציעים להצמיד את הסכום למדד ולא לנקוב בסכום נומינלי שיישאר קבוע לאורך שנים, שכן התוצאה הבלתי-רצויה תהיה כניסה של גופים קטנים יותר ויותר למרשם ולתחום הפיקוח של המועצה בעקבות האינפלציה.** יודגש כי בניגוד לסעיף 44, כאן ענייננו אינו ודאות תקציבית וגידור סמכות הדרג הפוליטי, אלא קו גבול שקובע אילו גופים הינם גדולים ומשפיעים דיים כדי להימצא תחת פיקוח.

<u>סימן ג'</u>

6. מהקריטריונים הדלים לרישום במרשם ספקי החדשות, המפורטים בסעיף 52, עולה בעיית המהימנות, שחוק המבקש להסדיר את שוק השידורים באופן המיטיב עם הציבור נדרש למצוא לה מענה. **הנוסח הקיים של הצעת החוק ייצור כאוס בענף, ויהווה כר פורה לשקרים חסרי ביסוס ותיאוריות קונספירציה שמאחוריהם לא נעשתה עבודה עיתונאית בסיסית של בדיקת עובדות או הצלבת מקורות. לא זו אף זו, התכנים הללו ישודרו בתפוצה ארצית בחסות המדינה באמצעות היישומון המתואר בפרק ט' להצעת החוק.**

ארגון העיתונאים והעיתונאיות בישראל / 055-5577810 / office@itonaim.org.il

7. המטרה המוצהרת של התבחינים הללו היא הסרת חסמים לכניסה לשוק, כפי שהצהיר פעמים רבות שר התקשורת ובכירים נוספים במשרד בפני הוועדה ובבמות אחרות. אלא שסקירה השוואתית פשוטה שביצענו (המצורפת במלואה בתחתית המסמך) מעלה כי **במדינות דומות לישראל קיימים לרוב 1-2 ערוצים מסחריים מרכזיים בלבד.** יתרה מכך, בחלק מן המדינות נעשו ניסיונות להרחבת השוק והקמת ערוצים מסחריים נוספים, אשר נכשלו בעקבות גודל קהל הצופים הפוטנציאלי ומחזור שוק הפרסום. **אנו סבורים כי עוגת הפרסום הקיימת בשוק הטלוויזיה הישראלי לא תספיק לקיום ערוצים מסחריים נוספים.**

8. **אין מחלוקת על כך ששוק התקשורת בישראל סובל מריכוזיות יתר. כפי שהתרענו בפני הוועדה, הוא עשוי להפוך לריכוזי עוד יותר עם הסרת המגבלות על בעלות צולבת המופיעה בהצעת החוק. עם זאת, הפתרון לכך לא יכול להיות אי-רישום במרשם של גורם המוגדר ריכוזי, כפי שמציע סעיף 54.** כאמור, משמעות הצעד היא מניעה חוקית מערוץ לשדר וסגירתו בפועל. בניגוד לדברי ההסבר שמנסים להבדיל בין סעיף 5(א) לבין סעיף 5(ב) בחוק הריכוזיות, הזכות המדוברת היא זכות הרישום במרשם ועל כן לא ייתכן מקום לשיקול דעת של המועצה בעניין זה.

9. סעיף נוסף המאפשר שיקול דעת רחב מדי למועצה הוא 55 (4), לפיו לא יוכל אדם להירשם במרשם ספקי החדשות אלא אם "הוא, נושא משרה בו או בעל השפעה ניכרת בו לא הורשע בעבירה שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה, אין הוא ראוי לדעת המועצה להירשם במרשם כאמור". **מן הסעיף עולה כי הרשעה של עובד שכיר בחברת חדשות גדולה, יהא הוא בכיר או זוטר, מאפשרת למועצה להוציא את החברה כולה מן המרשם ולהביא לסגירתה.**

ארגון העיתונאים והעיתונאיות בישראל / 055-5577810 / office@itonaim.org.il

טבלה השוואתית – ערוצים מסחריים במדינות דומות לישראל

הטבלה להלן סוקרת את מספר הערוצים המסחריים במגוון מדינות בעלות שפה ייחודית שאינה מדוברת במדינות נוספות, בדומה לעברית, ובעלות גודל אוכלוסייה דומה.

*ההגדרה לערוץ מסחרי מרכזי: משודר בתפוצה ארצית, בעל נתח צפייה גבוה יחסית, משדר תמהיל רחב של תוכן, בעל חברת חדשות עצמאית.

מדינה	מספר הערוצים המסחריים המרכזיים	מידע נוסף
הונגריה (כ-10 מיליון תושבים)	2	דואופול של שני ערוצים בעלי מספר דו-ספרתי של רייטינג.
צ'כיה (כ-11 מיליון תושבים)	2	דואופול מובהק, הניסיון להקים ערוץ שלישי נכשל כי לא היה לו מספיק רייטינג והוא קרס כלכלית.
פינלנד (כ-6 מיליון תושבים)	1	קיים ערוץ מסחרי גדול נוסף שסגר את מחלקת החדשות העצמאית שלו בשל קשיים כלכליים.
דנמרק (כ-6 מיליון תושבים)	1	הערוץ היחיד גם הוא בבעלות המדינה, אך לא מקבל תקציב ונסמך אך ורק על דמי מינוי ופרסומות ומתחרה בשידור הציבורי הקלאסי. בעבר ערוץ TV3 ניסה להפעיל מהדורת חדשות משלו אך הגיע למסקנה שעלויות הפקת חדשות איכותיות בדנמרק גבוהות מדי ביחס להכנסות מפרסום שהשוק יכול לייצר וסגר את מערכת החדשות שלו.
יוון (10.5 מיליון תושבים)	6	המחזור של שוק הפרסום בטלוויזיה גדול פי 1.6-1.8 מהמחזור בישראל ובכל זאת יש 6 ערוצים, מספר דומה לקיים בישראל (4).
בולגריה (כ-6.5 מיליון תושבים)	2	
סלובקיה (כ-5.5 מיליון תושבים)	2	קיים ערוץ נוסף המשדר רק חדשות (בדומה ל-i24) ולא מאתגר כלל את הדואופול עם רייטינג ממוצע של 1.5%.